

POHOTOVOST'

SKLEP SODIŠČA (osmi senat)

z dne 16. novembra 2010*

V zadevi C-76/10,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Krajský súd v Prešove (Slovaška) z odločbo z dne 19. januarja 2010, ki je prispela na Sodišče 9. februarja 2010, v postopku

Pohotovosť s. r. o.

proti

Iveta Korčková,

* Jezik postopka: slovaščina.

SODIŠČE (osmi senat),

v sestavi L. Bay Larsen, v funkciji predsednika osmega senata, C. Toader (poročevalka) in A. Prechal, sodnici,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,
sodni tajnik: A. Calot Escobar,

po odločitvi, da se odloči z obrazloženim sklepom v skladu s členom 104(3), prvi pododstavek, Poslovnika,

po opredelitvi generalnega pravobranilca

sprejema naslednji

Sklep

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, str. 29) v povezavi s predpisi Unije, ki se uporabljajo za pogodbe o potrošniških kreditih.

- 2 Ta predlog je bil predložen v sporu med družbo Pohotovost' s. r. o. (v nadaljevanju: Pohotovost') in I. Korčkovsko v zvezi z izvršbo arbitražne odločbe, s katero je bilo zadnji naloženo, naj tej družbi na podlagi določb pogodbe o posojilu v višini 20.000 SKK (663,88 EUR), sklenjene med tema strankama, plača znesek v višini 48.820 SKK (1620,53 EUR) ter zamudne obresti in stroške.

Pravni okvir

Zakonodaja Unije

Direktiva 87/102/EGS

- 3 Petindvajseta uvodna izjava Direktive Sveta 87/102/EGS z dne 22. decembra 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti (UL 1987, L 42, str. 48), kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. februarja 1998 (UL L 101, str. 17, v nadaljevanju: Direktiva 87/102), se glasi:

„[K]er ta direktiva sicer zagotavlja določeno stopnjo približevanja zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti ter določeno raven varstva potrošnikov, vendar to državam članicam ne bi smelo preprečevati, da ob upošteva-

nju njihovih obveznosti po Pogodbi ohranijo ali sprejmejo strožje ukrepe za varstvo potrošnikov.“

4 Člen 1 Direktive 87/102 določa:

„1. Ta direktiva se uporablja za kreditne pogodbe.

2. V tej direktivi:

- (a) ‚potrošnik‘ pomeni fizično osebo, ki v poslu na podlagi te direktive deluje v namen, za katerega se šteje, da je izven njene trgovske ali poklicne dejavnosti;
- (b) ‚kreditodajalec‘ pomeni fizično ali pravno osebo, ki odobri kredit v okviru njene trgovske, poslovne ali poklicne dejavnosti, ali skupino takih oseb;
- (c) ‚kreditna pogodba‘ pomeni pogodbo, s katero kreditodajalec odobri ali obljubi, da bo odobril, potrošniku kredit v obliki odloženega plačila, posojilo ali drugo podobno finančno pomoč.

[...]

- (d) ‚celotni strošek kredita za potrošnika‘ pomeni vse stroške, vključno z obrestmi in drugimi stroški, ki jih mora potrošnik plačati za kredit;
- (e) ‚letni odstotek obresti‘ pomeni celotni strošek kredita za potrošnika, izražen kot letni odstotek zneska odobrenega kredita in izračunan v skladu s členom 1a.“

5 Člen 1a te direktive določa:

„1. (a) Letni odstotek obresti, ki na letni osnovi izenačuje sedanjo vrednost vseh bodočih ali obstoječih prevzetih obveznosti (posojil, odplačil in stroškov), o katerih sta se dogovorila kreditodajalec in kreditojemalec, se izračuna v skladu z matematično formulo, določeno v Prilogi II.

(b) Štirje primeri metode izračuna so dani v Prilogi III kot ponazoritev.

2. Za izračun letnega odstotka obresti se določi ‚celotni strošek kredita za potrošnika‘, kakor je opredeljen v členu 1(2)(d), z izjemo naslednjih stroškov:

- (i) stroški, ki jih plača kreditojemalec za neizpolnitev vsake prevzete obveznosti, določene v kreditni pogodbi;

[...]

- (iii) stroški za prenos sredstev in vodenje računa, namenjenega za prejemanje plačil obrokov odplačila kredita, plačila obresti in drugi stroški, razen če potrošnik nima razumne svobodne izbire v zadevi in če so taki stroški nenormalno visoki; vendar pa se ta določba ne uporablja za stroške, povezane z izterjavo takih odplačil ali plačil, ne glede na to, ali so ta v gotovini ali v drugačni obliki;

[...]

- 4. (a) Letni odstotek obresti se izračuna ob sklepanju kreditne pogodbe, brez poseganja v določbe člena 3 v zvezi z oglasi in posebnimi ponudbami.

- (b) Izračun se naredi ob predpostavki, da kreditna pogodba velja za dogovorjeno obdobje ter da kreditodajalec in potrošnik izpolnjujeta njune obveznosti po dogovorjenih pogojih in v dogovorjenih rokih.

6. Pri kreditnih pogodbah, ki vsebujejo klavzule, po katerih so mogoče razlike v obrestni meri in znesku ali višini drugih stroškov, vsebovanih v letnem odstotku obresti, ki se ob izračunu količinsko ne dajo oceniti, se letni odstotek obresti izračuna ob predpostavki, da obresti in drugi stroški ostanejo nespremenjeni ter veljajo do prenehanja kreditne pogodbe.

[...]“

6 Člen 4 Direktive 87/102 določa:

„1. Kreditne pogodbe se sklepajo pisno. Potrošnik prejme kopijo pisne pogodbe.

2. Pisna pogodba vključuje:

(a) navedbo letnega odstotka obresti;

(b) navedbo pogojev, pod katerimi se letni odstotek obresti lahko spremeni;

(c) navedbo zneska, števila in pogostosti ali datumov plačil, ki jih mora potrošnik upoštevati za odplačilo kredita, pa tudi plačilo za obresti in druge stroške; če je mogoče, mora biti naveden tudi celotni znesek teh plačil;

(d) navedbo stroškovnih postavk, navedenih v členu 1a(2), razen izdatka, povezanega z neizpolnitvijo pogodbenih obveznosti, ki niso bile vključene v izračun letnega odstotka obresti, vendar jih potrošnik v danih okoliščinah mora plačati, skupaj z izjavo, ki take okoliščine opredeljuje. Kadar je točen znesek teh postavk znan, mora biti vsota navedena; v nasprotnem primeru mora biti zagotovljena bodisi metoda izračuna bodisi kolikor mogoče točna ocena, če je to mogoče.

V primerih, ko ni mogoče navesti letnega odstotka obresti, mora potrošnik v pisni pogodbi dobiti ustrezno informacijo. Informacija mora vsebovati vsaj podatek, predviden v drugi alineji člena 6(1).

[...]“

7 Člen 6(1) in (2) Direktive 87/102 določa:

„1. Ne glede na izključitev po členu 2(1)(e) je potrošnik v primeru pogodbe med kreditno ali finančno institucijo in potrošnikom za odobritev kredita v obliki predplačila na tekoči račun, razen na račun kreditnih kartic, ob sklepanju pogodbe ali pred tem obveščen o:

- morebitnem kreditnem limitu,
- letnem odstotku obresti in stroških, ki nastanejo od sklenitve pogodbe, ter o pogojih, pod katerimi se lahko spremenijo,
- postopku za prenehanje pogodbe.

Ta informacija se potrdi pisno.

2. Poleg tega je med trajanjem pogodbe potrošnik obveščen o vsaki spremembi letnega odstotka obresti ali ustreznih stroškov takoj, ko nastopi. Taka informacija je lahko dana v obliki izpiska stanja ali v kateri koli drugi, za države članice sprejemljivi obliki.“

8 Člen 14 te direktive določa:

„1. Države članice zagotovijo, da kreditne pogodbe ne odstopajo od predpisov nacionalnega prava, ki so sprejeti za uporabo te direktive ali so v skladu z njo, v škodo potrošnika.

2. Države članice nadalje zagotovijo, da se z oblikovanjem pogodb, zlasti z razdelitvijo zneska kredita na več pogodb, ne izogne predpisom, ki jih sprejmejo za uporabo te direktive.“

9 Člen 15 navedene direktive določa:

„Ta direktiva državam članicam ne preprečuje, da ob upoštevanju njihovih obveznosti po Pogodbi ohranijo ali sprejmejo strožje predpise za varstvo potrošnikov.“

Direktiva 2008/48/ES

- ¹⁰ Direktiva 2008/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2008 o potrošniških kreditnih pogodbah in razveljavitvi Direktive Sveta 87/102/EGS (UL L 133, str. 66) določa splošno obveznost za kreditodajalca, da potrošniku v predpogodbeni fazi in v posojilni pogodbi navede nekatere podatke, med katerimi je učinkovita obrestna mera (v nadaljevanju: EOM). V Prilogi I k tej direktivi je določena usklajena metoda izračuna EOM.
- ¹¹ V skladu s členoma 27 in 29 Direktive 2008/48 je rok za prenos te direktive potekel 12. maja 2010, ko je bila Direktiva 87/102 razveljavljena.

Direktiva 93/13

- ¹² Člen 3 Direktive 93/13 določa:

„1. Pogodbeni pogoji, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nedovoljenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

2. Pogodbeni pogoji štejejo za pogoje, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če je bil sestavljen vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na vsebino določbe, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipske pogodbe.

Dejstvo, da sta se stranki o nekaterih vidikih pogoja ali o posebnem pogoju dogovorili posamično, ne izključuje uporabe tega člena za preostalo pogodbo, če celotna ocena pogodbe pokaže, da gre vendarle za vnaprej oblikovano tipsko pogodbo.

Če prodajalec ali ponudnik trdi, da sta se stranki o tipskem pogoju dogovorili posamično, nosi dokazno breme.

3. Priloga vsebuje okvirni in nedokončani seznam pogojev, ki lahko štejejo za nedovoljene.“

13 Člen 4 te direktive določa:

„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nedovoljenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nedovoljenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

14 Člen 5 navedene direktive določa:

„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvo-
mu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. To
pravilo o razlagi ne velja v okviru postopkov iz člena 7(2).“

15 V skladu s členom 6(1) iste direktive „[d]ržave članice določijo, da nedovoljeni pogo-
ji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor
je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še
naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez
nedovoljenih pogojev“.

16 Člen 7 Direktive 93/13 določa:

„1. Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo
ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih po-
gojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.

2. Sredstva, navedena v odstavku 1, vključujejo predpise, na podlagi katerih lahko
osebe ali organizacije, ki imajo po nacionalnem pravu pravni interes pri zaščiti po-
trošnikov, ukrepajo v skladu z zadevnim nacionalnim pravom na sodiščih ali pri pri-
stojnih upravnih organih, da odločijo, ali so pogodbeni pogoji, sestavljeni za splošno

rabo, nedovoljeni, tako da lahko uporabijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe takih pogojev.

3. Pravna sredstva, navedena v odstavku 2, so lahko ob upoštevanju nacionalnega prava, usmerjena posamično ali skupaj zoper več prodajalcev ali ponudnikov iz istega gospodarskega sektorja ali zoper njihova združenja, ki uporabljajo ali priporočajo uporabo enakih splošnih pogodbenih pogojev ali podobnih pogojev.“

17 V skladu s členom 8 Direktive 93/13 lahko „[d]ržave članice [...] na področju, ki ga ureja ta direktiva, sprejmejo ali ohranijo najstrožje določbe, ki so združljive s Pogodbo, da bi zagotovile najvišjo stopnjo varstva potrošnikov“.

18 V točki 1(e) Priloge k navedeni direktivi v zvezi s pogoji, navedenimi v členu 3(3) te direktive, so navedeni „pogoji katerih cilj ali učinek je: [...] (e) zahteva, da mora potrošnik, ki ne izpolni svoje obveznosti, plačati nesorazmerno visoko nadomestilo“.

Slovaška zakonodaja

19 Člen 52 civilnega zakonika določa:

„1. ‚Pogodba, sklenjena s potrošnikom‘, pomeni vsako pogodbo, sklenjeno med ponudnikom in potrošnikom, ne glede na njeno pravno obliko.

2. Pogoji pogodbe, sklenjene s potrošnikom, in katera koli druga določba, ki ureja pravno razmerje, v katero je vstopil potrošnik, se vedno uporabljajo ugodno za potrošnika, ki je stranka pogodbe. Ločeni pogodbeni dogovori ali sporazumi, katerih vsebina ali cilj sta namenjena izognitvi tem določbam, niso veljavni.

[...]

4. ‚Potrošnik‘ pomeni vsako fizično osebo, ki za sklenitev in izvršitev potrošniške pogodbe ne deluje v okviru svoje trgovske ali druge gospodarske dejavnosti.“

20 Člen 53 tega zakonika določa:

„1. Pogodba, sklenjena s potrošnikom, ne sme vsebovati določb, ki v škodo potrošnika povzročijo precejšnje neravnotežje med pravicami in obveznostmi pogodbenih strank (nedovoljeni pogoj). Za nedovoljenega se ne šteje pogodbeni pogoj v zvezi z glavnim predmetom izvršitve in ustreznostjo cene, če je ta pogoj oblikovan natančno, jasno in razumljivo ali če sta se stranki o nedovoljenem pogoju dogovorili posamično.

[...]

4. Za nedovoljene pogoje v pogodbi, sklenjeni s potrošnikom, se štejejo zlasti določbe, ki:

[...]

(k) potrošniku, ki ni izpolnil svojih obveznosti, kot kazen nalagajo plačilo nesorazmerno visokega nadomestila;

[...]

5. Nedovoljeni pogoji v pogodbi, sklenjeni s potrošnikom, niso veljavni.“

²¹ Člen 4 zakona št. 258/2001 o potrošniških kreditih, v različici, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja v glavni stvari, določa:

„Pogodba o potrošniškem kreditu

1. Pogodba o potrošniškem kreditu mora biti sestavljena pisno, sicer ni veljavna, potrošnik pa prejme en izvod.

2. Pogodba o potrošniškem kreditu mora poleg splošnih podatkov vsebovati:

[...]

- (j) efektivno obrestno mero in skupni znesek stroškov kredita za potrošnika, izračunanih na podlagi podatkov, veljavnih ob sklenitvi pogodbe;

[...]

Če pogodba o potrošniškem kreditu ne vsebuje podatkov iz odstavka 2[...] (j), se za kredit šteje, da je odobren brez obresti in stroškov.“

- ²² Člen 45 zakona št. 244/2002 o arbitražnem postopku, v različici, ki se je uporabljala v času dejanskega stanja v glavni stvari, določa:

„1. Sodišče, ki je pristojno za izvršitev odločbe ali za izvršbo na podlagi področnih predpisov, na predlog stranke v postopku, zoper katero je bila odrejena izvršba arbitražne odločbe, prekine postopek za izvršitev odločbe ali izvršilni postopek:

[...]

- (c) če je z arbitražno odločbo eni od strank v arbitražnem postopku naložena izpolnitev, ki objektivno ni mogoča, ni dovoljena na podlagi zakona ali je v nasprotju z javno moralo.

2. Sodišče, ki je pristojno za izvršitev odločbe ali za izvršbo, prekine izvršitev arbitražne odločbe ali izvršilni postopek tudi po uradni dolžnosti, če v zvezi z arbitražnim postopkom ugotovi napake iz odstavka 1(b) ali (c).“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

²³ I. Korčkovská, invalidna oseba, ki prejema invalidsko pokojnino v višini 370 EUR na mesec, je 26. februarja 2008 pri družbi Pohotovost' najela kredit, katerega splošni pogoji so bili naslednji. Izposojeni znesek je bil 20.000 SKK (663,88 EUR), stroški, povezani s kreditom, pa so znašali 19.120 SKK (634,67 EUR). I. Korčkovská je morala glavnico in stroške poplačati v enem letu, pri čemer je mesečni obrok znašal 3260 SKK (108,21 EUR). Kot navaja predložitveno sodišče, je bila EOM tega kredita 95,6 %, vendar ni bila navedena niti v splošnih pogojih posojil, ki jih odobri družba Pohotovost', niti v sklenjeni pogodbi o posojilu.

²⁴ Na podlagi člena 4 teh splošnih pogojev postane ves dolg nemudoma izterljiv, če dolžnik v celoti ne poravnava dveh zaporednih mesečnih obrokov. Poleg tega člen 6 navedenih pogojev v takem primeru določa plačilo dnevni zamudnih obresti, ki znašajo 0,25 % dolgovanega zneska in tečejo od datuma, na katerega je dolg izterljiv, do njegove dokončne poravnave. Taka kazen naj bi tako ustrezala 91,25-odstotni letni meri. Predložitveno sodišče v zvezi s tem poudarja, da v skladu s slovaškim pravom kazni, ki so v civilnih zadevah določene v obliki zamudnih obresti, ne smejo presegati referenčnih obrestnih mer Evropske centralne banke – ki se trenutno določene na 1 % –, povečanih za 8 %, torej skupaj 9 %.

- 25 Člen 17 istih splošnih pogojev določa, da spore, nastale iz kreditne pogodbe, rešuje ali Stály rozhodcovský súd (stalno arbitražno sodišče) v Bratislavi ali pristojno nacionalno sodišče po izbiri pogodbenice, ki je vložila tožbo. Poleg tega se v skladu s členom 19 teh pogojev za vsa razmerja med kreditodajalcem in kreditojemalcem uporabljajo določbe trgovinskega zakonika in ne določbe civilnega zakonika. Predložitveno sodišče dodaja, da je pogodba v zadevi v glavni stvari vsebovala pooblastilo za odvetnika za zastopanje I. Korčkovske.
- 26 Ker I. Korčkovská ni poravnala dveh zaporednih mesečnih obrokov, je družba Pohotovosť 9. oktobra 2008 zadevo predložila Stály rozhodcovský súd, ki je 3. novembra 2008 izdalo arbitražno odločbo, s katero je zadevni stranki naložilo, naj tej družbi plača znesek v višini 48.820 SKK (1620,53 EUR), skupaj z zamudnimi obrestmi v višini 39.120 SKK (1298,55 EUR) in stroški v višini 9928 SKK (329,55 EUR). Ta odločba je postala pravnomočna 15. decembra 2008 in izvršljiva 18. decembra 2008.
- 27 Na podlagi navedene odločbe je sodni izvršitelj 9. marca 2009 Okresný súd Stará Ľubovňa (okrožno sodišče v Stari Ľubovni) predlagal, naj izda dovoljenje za izvršbo za znesek v višini 3467 EUR. To sodišče je s sklepom z dne 31. julija 2009 ustavilo postopek izvršbe, pri čemer se je sklicevalo na poseg v javno moralo, in sicer kar zadeva stroške zakonitega zastopnika tožeče stranke v izvršilnem postopku, ki so presegali 94,61 EUR, in kar zadeva izterjavo zamudnih obresti, obračunanih po 0,25-odstotni dnevni obrestni meri, od zneska 1298,52 EUR od 21. julija 2008 do datuma poravnave dolga.
- 28 Družba Pohotovosť je 26. avgusta 2009 na Krajský súd v Prešove (regionalno sodišče v Prešovu) vložila pritožbo zoper ta sklep. Asociácia spotrebiteľských subjektov Slovenska (slovaška zveza potrošnikov, v nadaljevanju: Asociácia) je lahko vložila vlogo,

s katero je to sodišče obvestila zlasti o velikem številu izvršilnih postopkov, ki jih je na Slovaškem začela družba Pohotovost'. Asociácia meni, da splošni pogoji posojil, ki jih daje ta družba, vsebujejo nedovoljene pogoje in pomenijo nepošteno trgovsko prakso, tako da je predložitvenemu sodišču predlagala, naj zadevo predloži Sodišču na podlagi člena 267 PDEU.

- 29 Krajský súd v Prešove je menilo, da pritožba, ki jo je vložila Asociácia, vsebuje dejstva, ki jih mora obravnavati po uradni dolžnosti, zato je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

- „1. (a) Ali je podatek o skupnih stroških za potrošnika, izražen v odstotnih točkah ([EOM]), tako pomemben, da je mogoče, kadar v pogodbi ni naveden, šteti, da stroški potrošniškega kredita niso opredeljeni pregledno, dovolj jasno in razumljivo?
- (b) Ali je zakonodajni okvir za varstvo potrošnikov, ki ga zagotavlja Direktiva 93/13 [...], tak, da se lahko tudi za strošek šteje, da je nedovoljen pogoj v pogodbi o potrošniškem kreditu, ker ni dovolj pregleden in razumljiv, če v pogodbi podatek o skupnih stroških potrošniškega kredita ni naveden v odstotnih točkah in so stroški [kredita] izraženi samo z zneskom, ki ga sestavlja več dodatnih stroškov, deloma navedenih v pogodbi in deloma v splošnih pogodbenih pogojih?
2. (a) Ali je treba Direktivo 93/13 [...] razlagati tako, da mora nacionalno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo na podlagi pravnomočne arbitražne odločbe, izdane v odsotnosti potrošnika, kadar ima vse potrebne informacije

o dejanskem in pravnem stanju, po uradni dolžnosti preizkusiti, ali kazen, določena v kreditni pogodbi, ki sta jo sklenila dajalec kredita in potrošnik, ni sorazmerna, če je mogoče na podlagi nacionalnih postopkovnih določb tak preizkus opraviti v okviru podobnih postopkov, urejenih v nacionalnem pravu?

(b) Ali mora nacionalno sodišče, če ugotovi, da kazen zaradi neizpolnitve obveznosti potrošnika ni sorazmerna, sprejeti vse ukrepe, ki so lahko v skladu z nacionalnim pravom posledica te okoliščine, zato da zagotovi, da določba o kazni za potrošnika ni zavezujoča?

(c) Ali je mogoče šteti, da kazen, določena v višini 0,25 % od dolgovanega zneska kredita dnevno, to je 91,25 % na letni ravni, ni poštena, ker ni sorazmerna?

3. Ali je zakonodajni okvir za varstvo potrošnikov na področju uporabe določb Unije (Direktiva Sveta 93/13 [...], Direktiva 2008/48 [...] o razveljavitvi Direktive Sveta 87/102 [...]) za potrošniške kreditne pogodbe tak, da če v pogodbi niso spoštovana pravila, določena za varstvo potrošnikov na področju potrošniških kreditov, in če je bil na podlagi take pogodbe vložen predlog za izvršbo odločitve, sprejete z arbitražno odločbo, sodišče lahko prekine izvršbo ali odredi, naj se ta opravi samo do zneska, ki ustreza neodplačanemu delu odobrenega kredita, če v skladu z nacionalnimi določbami lahko opravi tak preizkus arbitražne odločbe in ima vse potrebne informacije o dejanskem in pravnem stanju?“

Vprašanja za predhodno odločanje

- 30 Na podlagi člena 104(3), prvi pododstavek, Poslovnika lahko Sodišče, če je o odgovoru na vprašanje, ki je predloženo v predhodno odločanje, mogoče jasno sklepati iz sodne prakse, po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odloči z obrazloženim sklepom.
- 31 Sodišče meni, da to velja v tem primeru.

Dopustnost

- 32 Družba Pohotovost' v pisnih stališčih po eni strani meni, da je odgovore na nekatera od vprašanj za predhodno odločanje mogoče zagotoviti s sklepom, sprejetim na podlagi člena 104(3) Poslovnika. Po drugi strani trdi, da se prvo in tretje vprašanje za predhodno odločanje ne nanašata na razlago prava Unije in da predložitveno sodišče v splošnem ni upoštevalo svoje obveznosti, da reši vprašanja nacionalnega prava, preden zadevo na podlagi člena 267 PDEU predloži Sodišču.
- 33 V zvezi s tem zadostuje opozoriti, da čeprav je v nekaterih okoliščinah lahko bolje, da so vprašanja, ki se nanašajo le na nacionalno pravo, razrešena ob predložitvi predloga Sodišču, imajo nacionalna sodišča najširšo diskrecijsko pravico glede predložitve vprašanja Sodišču, če ugotovijo, da se v zadevi, o kateri odločajo, pokažejo vprašanja glede razlage ali presoje veljavnosti določb prava Unije, glede katerih

morajo odločiti (sodba z dne 22. junija 2010 v združenih zadevah Melki in Abdeli, C-188/10 in C-189/10, ZOdl., str. I-5667, točka 41 in navedena sodna praksa).

³⁴ V zvezi z vprašanji za predhodno odločanje, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, je treba ugotoviti, da se nanašajo na razlago prava Unije.

³⁵ Zato je treba odgovoriti na ta vprašanja, ki jih je postavilo Krajský súd v Prešove.

Točka (a) drugega vprašanja

³⁶ Predložitveno sodišče v točki (a) drugega vprašanja, ki jo je treba preučiti najprej, sprašuje, ali mora na podlagi Direktive 93/13 nacionalno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo na podlagi pravnomočne arbitražne odločbe, izdane v odsotnosti potrošnika, kadar ima vse potrebne informacije o dejanskem in pravnem stanju, tudi po uradni dolžnosti preizkusiti, ali kazen, ki je bila določena v kreditni pogodbi, sklenjeni med dajalcem kredita in potrošnikom, in je bila uporabljena v navedeni odločbi, ni dovoljena, če je mogoče na podlagi nacionalnih postopkovnih določb tak preizkus opraviti v okviru podobnih postopkov, urejenih v nacionalnem pravu.

³⁷ V skladu z ustaljeno sodno prakso sistem varstva, ki se izvaja z Direktivo 93/13, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju glede pogajalske sposobnosti in ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik in na vsebino katerih

ne more vplivati (sodbi z dne 27. junija 2000 v združenih zadevah *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores*, od C-240/98 do C-244/98, Recueil, str. I-4941, točka 25, in z dne 26. oktobra 2006 v zadevi *Mostaza Claro*, C-168/05, ZOdl., str. I-10421, točka 25).

- 38 Glede na tak podrejeni položaj člen 6(1) Direktive 93/13 določa, da nedovoljeni pogoji ne zavezujejo potrošnikov. Kot izhaja iz sodne prakse, gre za zavezujočo določbo, ki želi zaradi podrejenega položaja ene od pogodbenih strank formalno ravnovesje med pravicami in obveznostmi sopogodbениkov zamenjati z dejanskim ravnovesjem, tako da se med njimi ponovno vzpostavi enakost (zgoraj navedena sodba *Mostaza Claro*, točka 36, in sodba z dne 4. junija 2009 v zadevi *Pannon GSM*, C-243/08, ZOdl., str. I-4713, točka 25).
- 39 Da bi se zagotovilo varstvo, ki se zahteva z Direktivo 93/13, je Sodišče prav tako večkrat poudarilo, da je neenak položaj med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom mogoče izravnati samo s pozitivnim posredovanjem zunaj kroga pogodbenih strank (zgoraj navedeni sodbi *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores*, točka 27, in *Mostaza Claro*, točka 26, ter sodba z dne 6. oktobra 2009 v zadevi *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, ZOdl., str. I-9579, točka 31).
- 40 Sodišče je glede na ta načela razsodilo, da mora nacionalno sodišče po uradni dolžnosti preizkusiti nedovoljenost pogodbene klavzule (zgoraj navedena sodba *Asturcom Telecomunicaciones*, točka 32).
- 41 Pristojnost sodišča, da po uradni dolžnosti obravnava nedovoljenost pogoja, je primerno sredstvo za to, da se doseže rezultat, ki je določen v členu 6 Direktive 93/13 in preprečuje, da bi posameznega uporabnika zavezoval nedovoljeni pogoj, ter prispeva k uresničevanju cilja, določenega v njenem členu 7, ker ima lahko taka obravnava odvrnilni učinek, ki vpliva na prenehanje nadaljnje uporabe nedovoljenih pogojev v pogodbah, ki jih prodajalec ali ponudnik sklepa s potrošniki (sodba z dne

21. novembra 2002 v zadevi Cofidis, C-473/00, Recueil, str. I-10875, točka 32, in zgoraj navedena sodba Mostaza Claro, točka 27).

⁴² Ugotovljeno je bilo, da je ta pristojnost sodišča nujna za zagotovitev učinkovitega varstva potrošnika, zlasti glede na nezanemarljivo tveganje, da potrošnik ne pozna svojih pravic ali ima težave pri njihovem izvajanju (zgoraj navedeni sodbi Cofidis, točka 33, in Mostaza Claro, točka 28).

⁴³ Varstvo, ki ga navedena direktiva daje potrošnikom, je razširjeno tudi na primere, v katerih potrošnik, ki je s prodajalcem ali ponudnikom sklenil pogodbo, ki vsebuje nedovoljeni pogoj, ne uveljavlja nedovoljenosti tega pogoja, ali ker ne pozna svojih pravic ali ker ga od njihovega uveljavljanja odvrčajo stroški, ki bi nastali zaradi sodnega postopka (zgoraj navedena sodba Cofidis, točka 34).

⁴⁴ Tako varstvo je še bolj upravičeno, kadar kot se zdi, da meni predložitveno sodišče v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, kreditna pogodba v zadevi v glavni stvari vsebuje pooblastilo za odvetnika, ki ga je izbral upnik in mora zastopati potrošnika dolžnika, ki se lahko odloči, da ga bo zastopal drug odvetnik samo, če plača pogodbeno kazen v višini 15 % zneska kredita.

⁴⁵ Res je, da v skladu s sodno prakso Sodišča pravo Unije nacionalnega sodišča ne obvezuje, da ne uporabi nacionalnih postopkovnih pravil, po katerih odločba, kot je arbitražna odločba, postane pravnomočna, čeprav bi se s tem lahko odpravila kršitev

kakršne koli določbe prava Unije, ki jo povzroči zadevna odločba (zgoraj navedena sodba Asturcom Telecomunicaciones, točka 37).

- ⁴⁶ V zvezi s tem je Sodišče že pojasnilo, da je za zagotavljanje stabilnosti prava in pravnih razmerij ter učinkovitosti sojenja pomembno, da sodnih odločb, ki so postale pravnomočne po tem, ko so bila izčrpana vsa razpoložljiva pravna sredstva, ali po tem, ko so se iztekli roki zanje, ni več mogoče izpodbijati (zgoraj navedena sodba Asturcom Telecomunicaciones, točka 36 in navedena sodna praksa).
- ⁴⁷ Tako so pravila za izvajanje načela pravnomočnosti, kadar na tem področju ni ureditve Unije, določena v nacionalnem pravnem redu držav članic na podlagi načela postopkovne samostojnosti držav članic. Toda ta pravila ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne nacionalne položaje (načelo enakovrednosti), niti ne smejo biti urejena tako, da bi dejansko onemogočila ali pretirano otežila izvrševanje pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (zgoraj navedena sodba Asturcom Telecomunicaciones, točka 38).
- ⁴⁸ Kar zadeva načelo enakovrednosti, se s tem načelom zahteva, da pogoji, ki so v nacionalnem pravu določeni zato, da se po uradni dolžnosti upošteva pravilo prava Unije, ne smejo biti manj ugodni kot pogoji, določeni zato, da se po uradni dolžnosti uporabijo enakovredna pravila nacionalnega prava (zgoraj navedena sodba Asturcom Telecomunicaciones, točka 49 in navedena sodna praksa).
- ⁴⁹ V zvezi s tem je treba poudariti, da je člen 6(1) Direktive 93/13 zavezujoča določba. Poleg tega je treba poudariti, da je v skladu s sodno prakso Sodišča ta direktiva kot celota sredstvo, ki je nujno za dokončanje nalog, ki so zaupane Evropski uniji, ter zlasti

za zvišanje ravni in kakovosti življenja v Uniji (zgoraj navedeni sodbi Mostaza Claro, točka 37, in Asturcom Telecomunicaciones, točka 51).

- 50 Glede na značilnosti in pomen javnega interesa, na katerem temelji varstvo, ki je z Direktivo 93/13 zagotovljeno potrošnikom, je treba člen 6 te direktive šteti za določbo, ki je enakovredna nacionalnim pravilom, ki imajo v nacionalnem pravnem redu status določb javnega reda (zgoraj navedena sodba Asturcom Telecomunicaciones, točka 52).
- 51 Iz tega je razvidno, da mora nacionalno sodišče, ki mu je predložen predlog za izvršbo na podlagi dokončne arbitražne odločbe – če mora v skladu z nacionalnim pravom po uradni dolžnosti preizkusiti neskladnost arbitražne klavzule z nacionalnimi pravili javnega reda –, po uradni dolžnosti preizkusiti tudi nedovoljenost tega pogoja glede na člen 6 navedene direktive, če ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente (glej v tem smislu zgoraj navedeni sodbi Pannon GSM, točka 32, in Asturcom Telecomunicaciones, točka 53).
- 52 V zadevi v glavni stvari se glede na podatke, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, zdi, da mora sodišče v skladu z nacionalnimi predpisi o arbitražnem postopku prekiniti izvršitev izpolnitve, določene z arbitražno odločbo, kadar je taka izpolnitev prepovedana z zakonom ali je v nasprotju z javno moralo. Poleg tega to sodišče meni, da naj bi bil kakršen koli nedovoljen pogoj v pogodbi, sklenjeni s potrošnikom, v smislu nacionalnega prava v nasprotju z javno moralo, ker bi kljub zahtevi dobre vere v škodo potrošnika povzročil precejšnje neravnotežje med pravicami in obveznostmi prodajalca ali ponudnika in navedenega potrošnika.

53 Tako je enako kot v okoliščinah zadeve, v kateri je bila izrečena zgoraj navedena sodba Asturcom Telecomunicaciones, v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, v katerih lahko sodišče, ki odloča o izvršbi na podlagi arbitražne odločbe, tudi po uradni dolžnosti prekine izvršitev te arbitražne odločbe, kadar je z njo zadevni stranki naložena izpolnitev, ki stvarno ni mogoča, je prepovedana na podlagi zakona ali v nasprotju z javno moralo, to sodišče dolžno, kadar ima potrebne informacije o dejanskem in pravnem stanju, tudi po uradni dolžnosti v okviru izvršilnega postopka preizkusiti, ali kazen, določena v kreditni pogodbi, sklenjeni med kreditodajalcem in potrošnikom, ni dovoljena.

54 Na točko (a) drugega vprašanja je torej treba odgovoriti, da mora na podlagi Direktive 93/13 nacionalno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo na podlagi pravnomočne arbitražne odločbe, izdane v odsotnosti potrošnika, tudi po uradni dolžnosti preizkusiti, ali kazen, ki je določena v kreditni pogodbi, sklenjeni med kreditodajalcem in potrošnikom, in je bila uporabljena v navedeni odločbi, ni dovoljena, kadar ima to sodišče v zvezi s tem vse potrebne informacije o dejanskem in pravnem stanju in kadar lahko navedeno sodišče na podlagi nacionalnih postopkovnih določb tak preizkus opravi v okviru podobnih postopkov, urejenih v nacionalnem pravu.

Točki (b) in (c) drugega vprašanja

55 Predložitveno sodišče v točkah (b) in (c) drugega vprašanja sprašuje, po eni strani, ali je mogoče pogoj, ki ga vsebuje kreditna pogodba in ki ob neplačilu potrošnika določa dnevno kazen v višini 0,25 % od zneska kredita, to je 91,25 % tega zneska na letni ravni, opredeliti za nedovoljenega v smislu členov 3 in 4 Direktive 93/13, ker ni

sorazmeren, ter po drugi strani, ali mora, če je odgovor pritrديلen, nacionalno sodišče, ki ugotovi to nesorazmernost, določiti, da se ta pogoj za potrošnika ne uporablja.

- 56 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da člen 3 Direktive 93/13, ki se sklicuje na pojma dobre vere ter precejšnjega neravnotežja med pravicami in obveznostmi strank le abstraktno opredeljuje elemente, ki povzročijo nedovoljenost pogodbenega pogoja, o katerem se stranki nista dogovorili posamično (glej v tem smislu sodbi z dne 7. maja 2002 v zadevi Komisija proti Švedski, C-478/99, Recueil, str. I-4147, točka 17, in z dne 1. aprila 2004 v zadevi Freiburger Kommunalbauten, C-237/02, Recueil, str. I-3403, točka 19).
- 57 Vendar pa člen 3(2) navedene direktive določa, da se pogodbeni pogoj vedno šteje za pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če je bil sestavljen vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na vsebino določbe, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipске pogodbe, kar se zdi, da velja v zadevi v glavni stvari.
- 58 Priloga, na katero se sklicuje člen 3(3) Direktive 93/13, vsebuje okvirjen in neizčrpen seznam pogojev, ki se lahko štejejo za nedovoljene, med katerimi so v točki 1(e) navedene priloge navedeni pogoji, „katerih cilj ali učinek je zahteva, da mora potrošnik, ki ne izpolni svoje obveznosti, plačati nesorazmerno visoko nadomestilo“.
- 59 Kar zadeva vprašanje, ali je določen pogodbeni pogoj dovoljen ali ne, iz člena 4 Direktive 93/13 izhaja, da je treba na to odgovoriti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katere je bila pogodba sklenjena, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale ob sklepanju pogodbe. Treba je poudariti, da je v tem okviru treba presoditi tudi

posledice, ki jih ima lahko navedeni pogoj v okviru prava, ki se uporablja za pogodbo, kar pomeni preučitev nacionalnega pravnega sistema (zgoraj navedena sodba *Freiburger Kommunalbauten*, točka 21).

⁶⁰ Iz tega izhaja, da lahko Sodišče v okviru izvajanja pristojnosti za razlago prava Unije, ki je nanj prenesena s členom 267 PDEU, razlaga splošna merila, ki jih je zakonodajalec Unije uporabil za opredelitev pojma nedovoljenega pogodbenega pogoja. Vendar pa se ne more izreči o uporabi teh splošnih meril za določen pogodbeni pogoj, ki ga je treba preizkusiti na podlagi okoliščin konkretnega primera, tako da mora nacionalno sodišče določiti, ali je treba pogodbeni pogoj, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ki glede na ugotovitve predložitvenega sodišča določa nesorazmerno visoko nadomestilo, šteti za nedovoljenega glede na vse okoliščine ob sklenitvi pogodbe (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Freiburger Kommunalbauten*, točki 22 in 25).

⁶¹ Zato je treba, če to sodišče ugotovi, da pogoj v zadevi v glavni stvari ni dovoljen v smislu Direktive 93/13, opozoriti, da tak pogoj v skladu s členom 6(1) te direktive ne more zavezovati potrošnika pod pogoji, določenimi z nacionalnim pravom, in da bo poleg tega navedeno sodišče na podlagi iste določbe moralo presoditi, ali pogodba lahko še naprej obstaja brez tega nedovoljenega pogoja.

⁶² V takem primeru mora torej navedeno sodišče ugotoviti vse posledice, ki lahko v skladu z nacionalnim pravom zaradi tega nastanejo, da bi se prepričalo, da navedeni pogoj ni zavezujoč za potrošnika (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Asturcom Telecomunicaciones*, točka 59).

- ⁶³ Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na točki (b) in (c) drugega vprašanja odgovoriti, da mora zadevno nacionalno sodišče določiti, ali je treba pogoj iz kreditne pogodbe, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ki glede na ugotovitve tega sodišča za potrošnika določa nesorazmerno visoko kazen, glede na vse okoliščine ob sklenitvi te pogodbe šteti za nedovoljenega v smislu členov 3 in 4 Direktive 93/13. Če je odgovor pritrdilen, mora navedeno sodišče ugotoviti vse posledice, ki lahko v skladu z nacionalnim pravom nastanejo zaradi tega, da bi se prepričalo, da navedeni pogoj ni zavezujoč za potrošnika.

Prvo vprašanje

- ⁶⁴ Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je navedba EOM v pogodbi o potrošniškem kreditu, kot je določena v členu 4(2)(a) Direktive 87/102, bistven podatek v tovrstni pogodbi ter ali je, če te navedbe ni, mogoče v smislu člena 4(2) Direktive 93/13 šteti, da pogoji te pogodbe niso sestavljeni jasno in razumljivo, tako da bo to sodišče lahko preizkusilo morebitno nedovoljenost pogoja v zvezi s stroški tega kredita v smislu člena 3 zadnje direktive.
- ⁶⁵ Najprej je treba poudariti, da je treba glede na datum sklenitve posojilne pogodbe v zadevi v glavni stvari in pojasnila iz točke 11 tega sklepa na to vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti glede na Direktivo 87/102 in ne glede na Direktivo 2008/48.

- ⁶⁶ V zvezi s tem je Sodišče že razsodilo, da je cilj Direktive 87/102 zagotoviti spoštovanje minimalne ravni varstva potrošnikov na področju potrošniških kreditov (sodbi z dne 4. oktobra 2007 v zadevi Rampion in Godard, C-429/05, ZOdl., str. I-8017, točka 47, in z dne 23. aprila 2009 v zadevi Scarpelli, C-509/07, ZOdl., str. I-3311, točka 25). Kot namreč izhaja iz člena 15 in petindvajsete uvodne izjave Direktive 87/102, v skladu s katerima navedena direktiva državam članicam ne preprečuje, da ohranijo ali sprejmejo strožje predpise za varstvo potrošnikov, se v tej direktivi zahteva le minimalna uskladitev nacionalnih predpisov v zvezi s potrošniškimi krediti (zgoraj navedena sodba Rampion in Godard, točka 18).
- ⁶⁷ Sodišče je tudi že večkrat ugotovilo, da je bila Direktiva 87/102, kot izhaja iz njenih uvodnih izjav, sprejeta z dvojnim ciljem, in sicer zagotoviti, prvič, vzpostavitev skupnega trga za potrošniške kredite (tretja, četrta in peta uvodna izjava), in drugič, varstvo potrošnikov, ki najamejo take kredite (šesta, sedma in deveta uvodna izjava) (sodbi z dne 23. marca 2000 v zadevi Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Recueil, str. I-1741, točka 20, in z dne 4. marca 2004 v zadevi Cofinoga, C-264/02, Recueil, str. I-2157, točka 25).
- ⁶⁸ S tega vidika varstva potrošnika zoper nepravične kreditne pogoje in da se mu omogoči popolna seznanjenost s pogoji prihodnjega izvrševanja sklenjene pogodbe, se v členu 4 Direktive 87/102 zahteva, da ima posojilojemalec ob sklenitvi pogodbe vse informacije, ki bi lahko vplivale na obseg njegove obveznosti (zgoraj navedena sodba Berliner Kindl Brauerei, točka 21).
- ⁶⁹ Člen 4(1) in (2) Direktive 87/102 določa, da mora biti kreditna pogodba sestavljena pisno ter da mora ta pisna pogodba vključevati navedbo EOM in pogojev, pod katerimi se ta EOM lahko spremeni. Člen 1a te direktive določa pravila za izračun EOM, v njegovem odstavku 4(a) pa je pojasnjeno, da je to treba izračunati „ob sklenitvi pogodbe“ (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo Cofinoga, točka 23).

- 70 Ta informacija za potrošnika o skupnih stroških kredita v obliki obrestne mere, izračunane na podlagi enkratne matematične formule, je torej bistvena. Po eni strani ta informacija, ki jo je treba glede na člen 3 Direktive 87/102 navesti že pri oglaševanju, prispeva k preglednosti trga, ker potrošniku omogoča primerjavo kreditnih ponudb. Po drugi strani potrošniku omogoča, da oceni obseg svoje obveznosti (zgoraj navedena sodba Cofinoga, točka 26).
- 71 Zato je v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, neobstoj navedbe EOM v zadevni kreditni pogodbi, ki je v okviru Direktive 87/102 bistvenega pomena, lahko odločilen element pri analizi vprašanja, ki jo opravi nacionalno sodišče, ali je pogoj v zvezi s stroški kredita v posojilni pogodbi, v kateri take navedbe ni, sestavljen jasno in razumljivo v smislu člena 4 Direktive 93/13.
- 72 Če to ne drži, je nacionalno sodišče pristojno, da presodi nedovoljenost takega pogoja v smislu člena 3 Direktive 93/13. Tudi če je namreč ta pogoj mogoče razlagati tako, da spada pod izključitev iz navedenega člena, je treba opozoriti, da se pogoji iz člena 4(2) te direktive, čeprav spadajo na področje, ki ga ureja Direktiva 93/13, izognejo presoji svoje nedovoljenosti samo, če pristojno nacionalno sodišče, potem ko vsakega izmed njih posamično preizkusi, meni, da jih je prodajalec ali ponudnik sestavil jasno in razumljivo (glej sodbo z dne 3. junija 2010 v zadevi Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, ZOdl., str. I-4785, točka 32).
- 73 V zadevi v glavni stvari bi bilo mogoče preizkus nedovoljenosti pogoja iz posojilne pogodbe, ki ne vsebuje navedbe EOM, predvideti na podlagi Direktive 93/13 in v zvezi s tem je, kot je bilo ugotovljeno v točki 53 tega sklepa, nacionalno sodišče pristojno po uradni dolžnosti presoditi tak pogoj. V takih okoliščinah mora, kot je bilo opozorjeno

v točki 60 tega sklepa, predložitveno sodišče presoditi, ali glede na vse okoliščine ob sklenitvi pogodbe v zadevi v glavni stvari pogoj v pogodbi o potrošniškem kreditu v zvezi s stroški tega kredita zaradi opustitve navedbe EOM v tem pogoju ni dovoljen v smislu členov 3 in 4 Direktive 93/13.

- ⁷⁴ Vendar pa iz informacij, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, izhaja, da mora pogodba o potrošniškem kreditu v skladu s členom 4 zakona št. 258/2001, s katerim je bila prenesena Direktiva 87/102, vsebovati navedbo EOM ter da se, če ta ni navedena, za kredit šteje, da je odobren brez obresti in stroškov.
- ⁷⁵ Člen 14 navedene direktive državam članicam nalaga, naj zagotovijo, da kreditne pogodbe ne odstopajo, v škodo potrošnika, od predpisov nacionalnega prava, ki so sprejeti za uporabo te direktive ali so v skladu z njo.
- ⁷⁶ Zato je treba v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, ne da bi bilo treba preizkusiti nedovoljenost pogoja, v katerem ni navedena EOM, glede na Direktivo 93/13, Direktivo 87/102 razlagati tako, da nacionalnemu sodišču omogoča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, s katerimi je v nacionalno pravo prenesen člen 4 zadnje direktive in je določeno, da je posledica neobstoja navedbe EOM v pogodbi o potrošniškem kreditu ta, da se odobreni kredit šteje za odobrenega brez obresti in stroškov (glej po analogiji, kar zadeva člen 11(2) Direktive 87/102, zgoraj navedeno sodbo Rampion in Godard, točka 69).
- ⁷⁷ Zato je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je lahko v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, neobstoj navedbe EOM v pogodbi o potrošniškem kreditu, ki je v okviru Direktive 87/102 bistvenega pomena, odločilen element pri analizi vprašanja – ki jo opravi nacionalno sodišče –, ali je pogoj v zvezi s stroški kredita v pogodbi

o potrošniškem kreditu, v kateri take navedbe ni, sestavljen jasno in razumljivo v smislu člena 4 Direktive 93/13. Če to ne drži, lahko to sodišče tudi po uradni dolžnosti presodi, ali glede na vse okoliščine ob sklenitvi te pogodbe pogoj v tej pogodbi v zvezi s stroški tega kredita zaradi opustitve navedbe EOM v tem pogoju ni dovoljen v smislu členov 3 in 4 Direktive 93/13. Vendar pa je treba kljub možnosti presoje navedene pogodbe glede na Direktivo 93/13 Direktivo 87/102 razlagati tako, da nacionalnemu sodišču omogoča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, s katerimi je v nacionalno pravo prenesen člen 4 zadnje direktive in je določeno, da je posledica neobstoja navedbe EOM v pogodbi o potrošniškem kreditu ta, da se odobreni kredit šteje za odobrenega brez obresti in stroškov.

Tretje vprašanje

⁷⁸ Predložitveno sodišče s tem vprašanjem sprašuje, ali je v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, in če ugotovi, da določbe direktiv 87/102 in 93/13 niso bile upoštevane, v skladu s predpisi Unije v zvezi z varstvom potrošnikov pristojno končati ali omejiti izvršbo dokončne arbitražne odločbe, sprejete na podlagi arbitražne klavzule iz kreditne pogodbe.

⁷⁹ V zvezi s tem je treba opozoriti, da Sodišče na podlagi člena 267 PDEU ni pristojno uporabiti pravil prava Unije za določen primer, ampak je pristojno samo, da se izreče o razlagi Pogodbe in aktov, ki jih sprejmejo institucije Unije (sodba z dne

6. oktobra 2005 v zadevi MyTravel, C-291/03, ZOdl., str. I-8477, točka 43 in navedena sodna praksa).

⁸⁰ Predložitveno sodišče želi s tem vprašanjem doseči, da mu Sodišče navede, ali v okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, ter ob upoštevanju odgovorov Sodišča na prvo in drugo vprašanje lahko na podlagi prava Unije in nacionalnega prava omeji izvršbo dokončne arbitražne odločbe v zadevi v glavni stvari samo na znesek, dolgovan iz naslova potrošniškega kredita.

⁸¹ Ker bi odgovor na tako vprašanje pomenil, da bi se Sodišče izreklo o konkretni uporabi pravnih pravil, razloženih v okviru prvih dveh vprašanj, za dejstva obravnavanega primera, in ker ima predložitveno sodišče vsekakor na podlagi odgovorov na navedeni vprašanji na voljo elemente, potrebne za rešitev spora, ki mu je predložen, na to vprašanje ni treba odgovoriti.

Stroški

⁸² Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (osmi senat) sklenilo:

1. Na podlagi Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah mora nacionalno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo na podlagi pravnomočne arbitražne odločbe, izdane v odsotnosti potrošnika, tudi po uradni dolžnosti preizkusiti, ali kazen, ki je določena v kreditni pogodbi, sklenjeni med kreditodajalcem in potrošnikom, in je bila uporabljena v navedeni odločbi, ni dovoljena, kadar ima to sodišče v zvezi s tem vse potrebne informacije o dejanskem in pravnem stanju ter kadar lahko navedeno sodišče na podlagi nacionalnih postopkovnih določb tak preizkus opravi v okviru podobnih postopkov, urejenih v nacionalnem pravu.

2. Zadevno nacionalno sodišče mora določiti, ali je treba pogoj iz kreditne pogodbe, kot je ta v zadevi v glavni stvari, ki glede na ugotovitve tega sodišča za potrošnika določa nesorazmerno visoko kazen, glede na vse okoliščine ob sklenitvi te pogodbe šteti za nedovoljenega v smislu členov 3 in 4 Direktive 93/13. Če je odgovor pritrdilen, mora navedeno sodišče ugotoviti vse posledice, ki lahko v skladu z nacionalnim pravom nastanejo zaradi tega, da bi se prepričalo, da navedeni pogoj ni zavezujoč za potrošnika.

3. V okoliščinah, kot so te v zadevi v glavni stvari, je lahko neobstoj navedbe učinkovite obrestne mere v pogodbi o potrošniškem kreditu, ki je v okviru Direktive Sveta 87/102/EGS z dne 22. decembra 1986 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic v zvezi s potrošniškimi krediti, kakor je bila spremenjena z Direktivo 98/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne

16. februarja 1998, bistvenega pomena, odločilen element pri analizi vprašanja, ki jo opravi nacionalno sodišče, ali je pogoj v zvezi s stroški kredita v pogodbi o potrošniškem kreditu, v kateri take navedbe ni, sestavljen jasno in razumljivo v smislu člena 4 Direktive 93/13. Če to ne drži, lahko to sodišče tudi po uradni dolžnosti presodi, ali glede na vse okoliščine ob sklenitvi te pogodbe pogoj v tej pogodbi v zvezi s stroški tega kredita zaradi opustitve navedbe učinkovite obrestne mere v tem pogoju ni dovoljen v smislu členov 3 in 4 Direktive 93/13. Vendar pa je treba kljub možnosti presoje navedene pogodbe glede na Direktivo 93/13 navedeno direktivo 87/102 razlagati tako, da nacionalnemu sodišču omogoča, da po uradni dolžnosti uporabi določbe, s katerimi je v nacionalno pravo prenesen člen 4 zadnje direktive in je določeno, da je posledica neobstoja navedbe učinkovite obrestne mere v pogodbi o potrošniškem kreditu ta, da se odobreni kredit šteje za odobrenega brez obresti in stroškov.

Podpisi